

Nr 244.

Av herr **Wagnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till tullverket för budgetåret 1943/44.

I anledning av proposition nr 196 angående anslag till tullverket för budgetåret 1943/44 må erinras därom, att tullförvaltartjänsterna för närvarande äro uppdelade i fem klasser, betecknade 1 A, 1 B, 2, 3 och 4 samt placerade i 26, resp. 24, 22, 21 och 20 lönegraderna. Härtill kommer en befattning såsom övertullförvaltare i 27 lönegraden. I den personalförteckning för tullstaten, som intagits i förenämnda proposition, föreslås icke någon ändring i dessa hänseenden och ej heller i antalet dylika befattningar inom respektive klasser och lönegrader.

Emellertid ha tullförvaltartjänsterna sedan långt tillbaka ansetts vara alltför lågt placerade i lönehänseende i förhållande till de arbetsuppgifter, som åligga dem. Även riksdagen har uttalat sig i denna riktning i det den i skrivelsen nr 209 år 1927 anförde, att åtminstone vissa tullförvaltare borde beredas en något förbättrad löneställning. Ett närmare avvägande av tullförvaltarnas löneförmåner borde dock, ansåg riksdagen, först ske i samband med upptagandet av frågan om dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta lönerna.

Först i och med det nu gällande avlöningsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1939 blevo dyrtidstilläggen avvecklade. En särskild sakkunnigkommitté, 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, hade då fått i uppdrag att framlägga förslag till erforderliga ändringar i fråga om lönegradsplaceringen. För tullförvaltarnas del innebar de sakkunnigas förslag, att en befattning såsom övertullförvaltare skulle intagas i personalförteckningen, att tullförvaltarbefattningarna av klass 4, för det dåvarande placerade i 18 lönegraden, borde uppflyttas till 20 och att tullförvaltarbefattningarna av klass 3, placerade i 21 lönegraden, borde utgå ur personalförteckningen och uppdelas mellan tullförvaltarbefattningarna i 22 och 20 lönegraderna. Vid 1942 års riksdag genomfördes de sakkunnigas förslag, vad angår tullförvaltarna, på hemställan av Kungl. Maj:t endast så tillvida, att övertullförvaltarbefattningen i 27 lönegraden nyinrättades, samtidigt med att antalet befattningar såsom tullförvaltare av klass 1 A (26 lönegraden) minskades med en, och att tullförvaltarna av klass 4 — till antalet sex — med bibehållen nummerbeteckning uppflyttades från 18 till 20 lönegraden. Tjänsteförteckningssakkunnigas förslag beträffande tullförvaltarna av klass 3 — till antalet 20 — ansågs däremot icke böra genomföras förrän efter en ny klassificering av tullkamrarna.

Generaltullstyrelsen har nu företagit erforderlig klassificering av dessa tullkamrar och föreslagit, att tullförvaltartjänsterna i Oskarshamn, Örn-sköldsvik, Kristinehamn, Umeå, Lund, Charlottenberg, Eskilstuna, Söderhamn, Västervik, Uddevalla, Skellefteå, Hudiksvall, Falun, Östersund och Visby skulle uppflyttas från lönegraden A 21 till lönegraden A 22. Vidare skulle enligt generaltullstyrelsens förslag tullförvaltartjänsterna i Falkenberg, Storlien, Mon, Sölvesborg och Ronneby nedflyttas från lönegraden A 21 till lönegraden A 20. Samtidigt härmed har generaltullstyrelsen också föreslagit, att tullförvaltartjänsten av klass 2 i Haparanda skulle uppflyttas till klass 1 B, varigenom tjänsten skulle höjas från 22 till 24 lönegraden. Denna höjning har ansetts motiverad därmed, att tullförvaltaren i Haparanda också är chef för Haparanda gränsdistrikt, ett distrikt, som i personal- och arbetshänseende icke är mindre än Dalslands, Värmlands och Dalarnes gränsdistrikt, där chefsbefattningen efter tjänsteförteckningsakkunnigas förslag och på hemställan av Kungl. Maj:t vid 1942 års riksdag höjdes från 22 till 24 lönegraden.

Enligt generaltullstyrelsens beräkning skulle kostnaderna för denna omreglering av tullförvaltartjänsternas lönegradsplacering stanna vid omkring 6 000 kronor.

Departementschefen anför nu i denna fråga i propositionen, att han med hänsyn till den stränga återhållsamhet i fråga om lönegradsförbättringar, som i nuvarande läge måste iakttagas, icke kan förorda någon uppflyttning i lönegrad för tullförvaltare. Även med hänsyn till rådande trafikförhållanden syntes det honom tveksamt, om det vore lämpligt att omreglera tullförvaltarnas löneställning, varför omklassificeringen av tullkamrarna borde anstå tills vidare.

Det förtjänar dock uppmärksammas, att den personal, varom nu är fråga, fått i inemot tjugo år vänta på en löneförbättring, vars skälighet och berättigande vitsordats av därom hörda statliga myndigheter och instanser liksom av riksdagen själv. Den kostnadsökning, som ett realiserande av generaltullstyrelsens förslag skulle innebära, kan heller icke vara av den storleksordning, att den skulle kunna medföra några konsekvenser för den allmänna ekonomiska politik, som ansetts böra följas här i landet. Framhållas må också, att den nu ifrågasatta omklassificeringen icke är betingad av ändringar i trafikvolymen vid därav berörda tullkamrarna, utan uteslutande har sin grund i tjänsteförteckningsakkunnigas förslag om uppdelning av de i 21 lönegraden placerade tullförvaltarna på 22 och 20 lönegraderna. På grund därav måste ju en avvägning av dessa tullkamrarnas storleksordning sinsemellan företagas. Då sålunda de skäl, som motivera löneförbättringen, varit gällande långt innan de sakkunniga påbörjat det dem anbefallda löne regleringsarbetet och varit avgörande för riksdagens förenämnda ståndpunktstagande 1927 och då vidare andra

grupper av tullförvaltare, som fått sina lönefrågor prövade av förenämnda sakkunniga, erhållit i anledning därav föreslagna löneförbättringar, synes det orimligt att nu undanhålla de nuvarande tullförvaltarna av klass 3 den löne reglering, som ansetts böra tillkomma dem.

I propositionen hemställes om att en kammarskrivartjänst skulle utgå från personalförteckningen för tullstaten. Ifrågavarande kammarskrivartjänst är placerad vid tullkammaren i Trelleborg, och det är i samband med vid denna tullkammare föreslagna rationaliseringsåtgärder, som befattningen i fråga skulle kunna undvaras. Av propositionen framgår emellertid, att denna befattning erfordras vid normaltrafik, och det vill vid sådant förhållande synas rimligare, att minskningen av antalet befattningshavare vid tullkammaren företages beträffande de vid denna stationerade extra ordinarie kammarskrivarna, i all synnerhet som antalet extra ordinarie kammarskrivare är alltför stort i förhållande till antalet ordinarie kammarskrivare vid denna tullkammare. Där finnas nämligen anställda 11 ordinarie och 10 extra ordinarie kammarskrivare.

Av liknande skäl synes den tulluppsyningsmanstjänst, som föreslås till indragning vid tullkammaren i Hälsingborg, böra bibehållas å personalförteckningen.

Tullverkets ordinarie kammarskrivare äro för närvarande placerade i lönegraden A 16 (löneklasserna 16—20), varjämte enligt särskild bestämmelse de kammarskrivare, som antagits vid lokaltullförvaltningen före 1917 års utgång och som under sex år tillhört 20 löneklassen på vanliga för löneklassuppflyttning eljest gällande villkor, äro berättigade att åtnjuta lön enligt 21 löneklassen.

Av innehavarna av de 333 ordinarie kammarskrivarbefattningarna ha nu icke mindre än 189 — alltså omkring tre femtedelar — uppnått en levnadsålder av 45 år eller mera. Befordran från kammarskrivargraden torde, enligt vad generaltullstyrelsen anfört i avgivet yttrande, komma att äga rum först vid en ålder av 55 år eller ännu senare. Generaltullstyrelsen anser också därför, att de ogynnsamma befordringsförhållanden, som sålunda råda och för åtskillig tid framåt komma att bliva rådande för tullverkets äldre kammarskrivare, äro av beskaffenhet att ingiva betänkligheter bl. a. med tanke på den minskade tjänsteduglighet, som missmod inför befordringsutsikterna kan medföra.

Man kan utan minsta tvekan instämma i vad generaltullstyrelsen anfört om det betänkliga i att låta de dåliga befordringsmöjligheterna för verkets äldre kammarskrivare bestå. Bemärkas bör, att de olyckliga befordringsförhållandena icke hava sin grund i att tjänstemännen skulle vara mindre dugliga eller underhaltiga utan däruti, att en alltför stark rekrytering av kammarskrivare ägt rum för omkring trettio år sedan, varigenom en kraftig ansvällning av till levnadsåldern ungefär lika tjänstemän (födda

åren 1888—1894) ägt rum, och att dessa just nu befinna sig i läge att anses vara berättigade till befordran ur rekryteringsgraden. Till den långsamma befordringsgången bidrager givetvis också, att befordringstillfällena äro relativt fåtaliga, enär antalet tjänster i befordrad grad är färre än antalet i rekryteringsgraden.

Den personalgrupp, varom nu är fråga och vars befordran ur rekryteringsgraden synes bliva väsentligt försenad eller kanske helt komma att utebli, har dock efter dyrbara skolstudier själv fått kosta på sig den fackutbildning, som tullverket och statsmakterna funnit nödvändig för att kunna motsvara de krav, som tjänstgöringen i verket ansågs påkalla. Det är klart, att då de sålunda underkastat sig vissa ekonomiska uppoffringar, de också räknat med att få vissa ekonomiska fördelar genom anställningen i tullverket. Löneförmånerna kunde därvid givetvis avläsas i då gällande bestämmelser och då rådande befordringsgång. Om lönen vid anställningens början icke var så anseelig, kunde man dock efter ett antal år komma fram till en relativt dräglig bärgning. Det måste nog också betraktas som ett statsintresse, att icke alltför stora avvikelser göras från vad som normalt betraktas som lämplig befordringsgång inom ett verk. Och lönerna fixeras givetvis med hänsyn härtill. Erinras må om det förhållandet, att lönesättningen för de tjänstemän hos verk och myndigheter, där blott en tjänstegrad förekommer eller där rekryteringsgraden av annan orsak också förblir sluttjänst, sker förmånligare, än vad som är fallet för tjänstemän, som kunna påräkna befordran från rekryteringsgraden. Då nu befordringsgången för de äldre kammarskrivarna i tullverket väsentligt rubbats, synes det vara befogat, att åtgärder vidtagas, som, om de också icke helt kunna häva de för personalen ogynnsamma verkningarna av stagnationen i befordringshänseende, dock i någon mån kunna lindra dess i ekonomiskt hänseende oavsiktliga följder.

Med hänsyn härtill synes det vara lämpligt att följa det av generaltullstyrelsen tillstyrkta förslaget om att ett antal extra ordinarie befattningar i lönegraden Eo 19 skulle inrättas, avsedda för de kammarskrivare, som före utgången av år 1922 anställts såsom extra ordinarie kammarskrivare och som efter generaltullstyrelsens beprövande ansåges förtjänta av förbättrad löneställning.

Med stöd av vad ovan framhållits hemställes, att riksdagen måtte besluta,

att tullkammaren i Haparanda skall hänföras till klass 1 B samt tullkamrarna i Oskarshamn, Örnsköldsvik, Kristinehamn, Umeå, Lund, Charlottenberg, Eskilstuna, Söderhamn, Västervik, Uddevalla, Skellefteå, Hudiksvall, Falun, Östersund och Visby till klass 2;

att de nuvarande tullkamrarna av klass 4 skola betecknas med klass 3 samt tullkamrarna i Falkenberg, Storlien, Mon, Sölvesborg och Ronneby upptagas i denna klass;

att kammarskrivar- och tulluppsyningsmansbefattningarna vid lokaltullförvaltningen bibehållas vid nuvarande antal;

att uttala sig för inrättande av befattningar vid tullverket i lönegraden Eo 19 samt

att företaga i anledning härav erforderliga ändringar av vederbörande anslag.

Stockholm den 4 maj 1943.

Ruben Wagnsson.
